

Jidhru mix-xellug għal-lemin: l-abbati Michael Mifsud mill-Parroċċa ta' I-Għarb; Dun Gerard Buhagiar, Rettur tas-Santwarju Ta' Pinu, Dun Daniel Xerri, Rettur tas-Seminarju, Mons. Isqof Grech, Dun Salv Sultana mill-Parroċċa tax-Xagħra u Dun Eddie Vella mill-Parroċċa ta' I-Għarb u li għamel ħidma pastorali għal diversi snin hawn fl-Awstralja.

Iċ-Ċelebrazzjoni "Is-siegħa ta' l-Omm" MARIJA XANDARA TAT-TAMA

Nhar Sibt il-Għid, filgħodu, fis-Santwarju ta' Tà Pinu, Mons Isqof Mario Grech mexxa "Is-Siegħa ta' l-Omm" - ċelebrazzjoni Marjana.

L-insara akkumpanjaw bit-talb lil Marija, Omm il-Knisja, li f'dan il-jum għexet l-akbar prova tal-fidi u tar-rabta tagħha ma' Alla.

Din iċ-ċelebrazzjoni Marjana, Is-Siegħa ta' l-Omm, giet miktuba minn P. Ermano M. Toniolo osm. It-talb huwa aspirat mit-tradizzjoni tal-Liturġija Latina u dik Biżantina. Ilha ssir ġewwa Ruma mis-sena 1982. Fuq xewqa tal-Papa Ġwanni Pawlu II kienet giet iċċelebrata ġewwa l-Bażilika tal-Vatikan

Marija Attard, Direttriċi tad-Dar Gużepa Debono, tidher tanima iċ-Ċelebrazzjoni Marjana.

darbejn, waqt li ta' kull sena, tiġi iċċelebrata fil-Bażilika Marjana ta' Santa Maria Maggiore ġewwa Ruma. Iċ-ċelebrazzjoni issir Sibt il-Għid filgħodu, biex hekk ma tteflifx mill-importanza kbira li għandha l-Velja ta' Għid il-Kbir.

F'post prominenti tpoġġiet ix-Xbieha tad-Duluri b'musbieh jixgħel biż-żejt, li jfakkar fl-istennija tax-xebbiet għaqin li bl-imsiebaħ mixgħula stennew il-Għarus.

Marija Attard, Direttriċi tad-Dar Gużepa Debono, Dar għat-tfaliet ommijiet, animat iċ-ċelebrazzjoni. Guża Formosa qrat l-ewwel lezzjoni. Dun Daniel Xerri, Rettur tas-

Dehra generali waqt il-Kunċerti tal-Chorus Urbanus max-Sheffield University Wind Orchestra.

Kunċerti tal-Chorus Urbanus ma' Sheffield University Wind Orchestra

Matul il-Ġimgħa Mqaddsa, il-Chorus Urbanus ħa sehem f'kunċerti ma' Sheffield University Wind Orchestra li kienet qed tagħmel żjara f'Malta. Din iż-żjara kienet organizzata mill-Mediterranean Institute ta' l-Università ta' Malta u saru bil-kollaborazzjoni tal-Kunsill tal-Kultura f'Għawdex, il-Patrijiet Agostinjani tal-Belt Victoria u l-Kapitlu tal-Kollegġjata tal-Parroċċa ta' Bormla f'Malta.

L-ewwel kunċert sar fil-Knisja ta' Sant' Wistin tal-Belt Victoria nhar it-Tnejn, 17 ta' Marzu. L-orkestra, taħt id-direzzjoni ta' Anthony Houghton daqet *Fanfare for the Common Man* ta' Aaron Copland, *Overture for Harmonie Op. 24* ta' Felix Mendelssohn, *Passacaglia* ta' Tim Jackson, *Hymn to the Fallen* ta' John Williams, *Time Remembered* ta' Philip Sparke u *The Forest of*

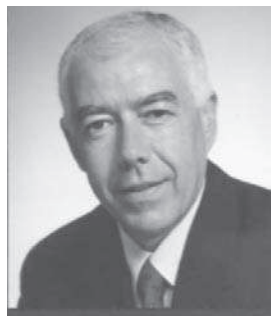
Arden ta' George Lloyd. Il-Chorus Urbanus, taħt id-direzzjoni ta' Mro. John Galea kanta *O Salutaris Hostia* ta' John Galea, *Vexilla Regis*, Anon, *Crux Fidelis* ta' John Galea, *Improperia* ta' John Galea u akkumpanja lill-orkestra fil-*Hymn to the Fallen*. Mal-Chorus Urbanus hadu sehem Yvonne Galea, Soprano, u Noel Galea, Baxx. Compere tas-serata kien il-Kav. Joe M. Attard.

Nhar it-Tlieta, 18 ta' Marzu, il-Chorus Urbanus mar Malta biex ingħaqad ma' l-orkestra fil-Parroċċa ta' Bormla fejn ta serata oħra ma' Sheffield University Wind Orchestra. Il-programm kien maqsum fi tnejn kif kien f'Għawdex. F'din l-okkażjoni l-orkestra daqdet *Fanfare for the Common Man* ta' Aaron Copland, *Bright Spirit* ta' Judith Bingham, *Hymn to the Fallen*, ta'

John Williams, *Toccata Marziale* ta' Vaughan Williams, *Chorale Prelude* ta' Cesar Franck, *If With All Your Hearts and Lord of Abraham* minn Elijah ta' Felix Mendelssohn u *The Shadow of Golgotha* ta' Wouter Le-naerts.

Chorus Urbanus irrepeta l-kunċert li kien għamel f'Għawdex u akkumpanja lill-orkestra fil-*Hymn to the Fallen*. Il-kunċert sar quddiem knisja mimlija b'nies attenti għal dak li kienu qed jisingħu. Fost il-mistednin kien hemm il-Kapitlu ta' Bormla, I-E.T. Dr. Ugo Mifsud Bonnici, President Emeritus ta' Malta u bosta mistednin oħra. Kollha kelhom kliem ta' ħajr għall-kunċert, għall-orkestra kif ukoll għall-Chorus Urbanus. Fiż-żewġ okkażjonijiet kien kemm bdil ta' rigali bejn is-surmastrijiet fost l-applaws ta' dawk li kienu preżenti.

AĦBARIJET MINN GĦAWDEX ma' Charles Spiteri

Il-proċess reliġjuż

"Il-bniedem imsallab u l-Vergni Marija wieqfa ħdejh, huwa dak li għadda minn proċess reliġjuż. Kristu kien miċħud u msallab ukoll mill-Kapijiet reliġjużi ta' żmien, mit-Tempju ta' żmien. Naħseb li huwa dmir tagħna llum li naraw jekk fil-"proċess reliġjuż" li sar matul l-40 jum tar-Randan imqaddes li suppost għexna b'intensità spiritwali, kienx proċess li ħalla "vittmi" warajh. Suppost li kien proċess ta' konverżjoni

Marija: memorja u profezija

"Imma għalkemm mal-mewt ta' Kristu waqgħet dalma kbira fuq il-pajjiż kollu, il-Vergni Mbierka li llum qegħdin insieħbu f'dan il-Jum tas-silenzju, mhix il-mara tad-dlam u lanqas il-mara tal-mewt; imma hija l-mara li għalkemm qalbha midruba, għandha qalb tfawwar bit-tama.

Sejha biex niċċelebraw il-Kelma

"Għalhekk smajna l-Kelma t'Alla, kantajna flimkien is-Salmi. Kemm nixtieq li din ma tkunx esperjenza iżolata għal lum biss! Din is-sena qegħdin infakkru l-125 sena minn meta seħħet dik il-graġja meta Carmela Grima semgħet lil Marija ssejħilha: "Ejja ... ejja ... f'din il-kappella". Marija għamlet sejha lil Carmela biex tisma' l-Kelma u biex toqgħod fil-preżenza tal-Kelma fl-Ewkaristija. Carmela kellha stedina biex tiġi tiċċelebra l-Kelma fil-Knisja, jiġifieri fl-assemblea liturgika. L-istedina li waslet lil Carmela tasal lil kull wieħed u waħda minna. Hekk tkun din il-Kelma li tghinek tghix il-misterju tat-tbatija u tal-mewt; tkun din l-istess Kelma li tghinek tagħmel esperjenza tal-Qawmien."

Guża Formosa taqra l-lezzjoni Seminarju tal-Qalb ta' Ġesù, qara l-Vangelu. Ħa sehem ukoll fil-qari Dun Eddie Vella.

Lejn tmiem din iċ-ċelebrazzjoni numru ta' nisa dilku bil-fwejjaħ is-Sedja, l-Ambone, l-Artal u postijiet oħra Sagri, bi preparazzjoni għall-Velja tal-Għid. Bħalma n-nisa li kienu dixxipli ta' Ġesù marru ħdejn il-qabar bil-fwejjaħ, anke dawn in-nisa li jagħtu servizz regolari fis-Santwarju Nazzjonali tal-Madonna Ta' Pinu, komplew dan il-ġest biex imbagħad jilqgħu lill-għarus Ġesù li qam mill-imwiet, Kristu Rxox fil-Velja Qaddisa ta' l-Għid.

Fl-omelija tiegħu ta' l-okkażjoni Mons. Isqof Mario Grech qal:

"Ingħarna f'dan is-Santwarju biex nissieħbu ma' Marija Addolorata wieqfa ma' Kristu msallab; nakkumpanjawha hija u tikkontempla lil Alla li sar bniedem u kien msallab għalina u issa jinsab fil-qabar.

Il-proċess politiku

"Kristu huwa fuq is-salib għax għadda minn proċess politiku. L-awtoritajiet politiċi hassewhom skomdi bi Kristu. Wara li għajruh, żebilhu u sawtu, ħelsu minnu billi tawh għall-mewt. Nistħajjel li fil-jum tas-Sibt, il-għada li salbu lil Ġesù, l-awtoritajiet politiċi waqfu jirriflettu dwar il-konsegwenzi xejn sbieħ ta' kliemhom u għemilhom!

Nisa jistennew sabieħ jitiġħu jidilku l-affarijiet sagri bil-fwejjah

Sam Camilleri
AMP
Financial
Planner

IF YOU ARE looking for professional advice on superannuation, investment or retirement planning, estate planning, business protection or any other aspect of your financial future, call me today for an obligation-free chat.

At AMP Financial planning we can provide the personal service you require from a name you can trust.

**Tel. No. (02) 9635 5855 or
(02) 9659 0446**

Sam Camilleri AMP Financial Adviser
Proper Authority Holder of
AMP Financial Planning Pty Ltd
Agent for AMP Life Limited &
AMP General Insurance Limited
ABN 89051 208 327 Licensed Securities Dealer

Il-Vari tal-Gimgha I-Kbira 1919 – 1965 – 1997

Charles Spiteri jirrapporta minn Ghawdex

Biex insiru nafu aktar dwar l-is-torja tal-vari tal-Gimgha I-Kbira kif ukoll dwar il-purċissjoni tal-Gimgha Mqaddsa, fil-Parroċċa taż-Żebbuġ, Ghawdex, kif żviluppat matul is-snin, jiġifieri fi tliet fażijiet, fuq medda ta' 78 sena, tkellimna mal-President tas-Socjetà Filarmonika Santa Marija, is-Sur George Cefai.

Is-Sur Cefai beda biex qalilna illi l-iskop li għalih kien sar sett ta' vari tal-Gimgha I-Kbira fir-raħal, mingħajr ebda dubju kien mhux biss biex ta' kull sena jiffakkru b'mod aktar intimu l-aħħar sigħat fil-ħajja ta' Gesù Kristu imma wkoll biex tibda tiġi organizzata purċissjoni mat-toroq f'xi waħda mill-granet tal-Gimgha Mqaddsa. Din l-idea oriġinat fl-1918 meta fiż-Żebbuġ seħħet bidla fit-tmexxija parrokkjali u daħal f'dan l-uffiċċju l-ghaxar kappillan, Dun Anton Grima li għalkemm dam jekkupa dan il-post f'tit inqas minn sentejn żgur li jibqa' mfakkar fost afarijiet oħra, għal żewġ tradizzjonijiet li introduċu u għadhom jtgawdew illum, jiġifieri it-tigrija taż-żwiemel li ssir nhar il-festa ta' Santa Marija li snin ilu kienet tinvolvi bhejjem oħra u l-purċissjoni tal-Gimgha I-Kbira.

Il-kappillan Grima għamel l-ewwel purċissjoni fl-1919 u l-vari kienu nħadmu mill-istatwarju Ghawdx Wistin Camilleri. Dawn kienu tal-kartapesta u fiż-żminijiet meta kienet qed titkabbar il-knisja, kienu jiġu migbura f'maħzen fejn minħabba nuqqas ta' spazju, umdità u strapazz iehor gratilhom ħsara kbira. Minn dan is-sett, illum baqa' biss 4 statwi: Gesù Kurċifiss tal-vara l-kbira li kien jiddendel u jingabar f'diversi rkejjen tal-knisja, id-Duluri li għandha n-niċċa tagħha fil-kappella tas-Sagra Familja, l-Ecce Homo li jinsab merfugħ għewwa niċċa fil-kappella ta' San Mikiel u Gesù mejjet li għal ħafna snin kien imgeżwer fin-newl u merfugħ fuq il-kasterizzi tas-sacerdoti fis-sagristija tal-knisja

sakemm tpoġġa b'mod permanenti fil-Monument li naraw illum.

Is-Sur Cefai kompli jgħidilna illi nhar it-8 ta' Diċembru 1964 iż-Żebbuġ kellu Arcipriet ġdid li kien ukoll it-tlettax-il kappillan. Dun Alwiġ Vella minnufih reġa' organizza din il-purċissjoni u b'hekk il-vari li kien fadal reġġu nħargu fit-toroq tar-raħal fl-1965 wara assenza pjuttost twila. Fis-sena ta' wara, l-Arcipriet Vella zied magħhom l-istatwi l-oħra li naraw illum, jiġifieri Gesù Redentur, Gesù fil-Gnien taż-Żebbuġ u l-anglu, il-Veronika, Il-Madonna u San Gwann tal-vara l-kbira u Gesù mal-kolonna. Marija Madalena tal-vara l-kbira saret fl-1967 u l-Aħħar Ikla tal-Mulej fl-1968. L-istatwa ta' l-Aħħar Ikla jew kif inhi magħrufa aħjar iċ-Ċena hija kbira mhux ħazin għax fiha hemm l-appostli kollha mdawrin ma' mejda, filwaqt li Kristu jinsab bilwieqfa f'nofshom bil-kalċi ta' l-inbid f'idu. Guda t-traditur jingħaraf mill-bqija għax għandu l-borża tat-tletin biċċa tal-fidda f'idu. Minkejja l-kobor tagħha, din l-istatwa tiġi merfugħa minn 10 reffiegħa

Aldo Cini fil-parti ta' Kristu

In-nisa twajba ta' Ġerusalem

D.O.M. INTERNATIONAL

Din hija kumpanija Maltija li ilha mwaqqfa 37 sena

Tony Pace
Managing Director

Tony Pace

Sejjer Malta u trid iġġorr?

Tel: (02) 9607 4170

Fax: (02) 9607 8534

Negożju tal-familja

Mob: 040 305 6007

Ċempel għal
kwota llum

Nistgħu nippakkjawlek
kollox aħna u tiffranka
uġiegh ta' ras

Head Office: Unit 1/42-44 Whyalla Place,
Prestons, NSW 2170

L-Aħħar Ċena tal-Mulej. Mix-xellug...Nicholas Vella, Frankie Cefai, Kevin Sultana, Lewis Zammit, Teddie Cefai, Toni Grech, Joe Cini, Jimmy Agius, Joseph Saliba, Josef Cefai, Sammy Camilleri u Ferdinand Xuereb.

u hi l-unika statwa b'din it-tema għewwa Ghawdex. Dawn il-vari nħadmu ukoll minn Wistin Camilleri li reġa' lura għat-tradizzjoni qadima Maltija li l-istatwi jsiru mill-kartapes-ta u mbagħad jitlibbsu bil-hwejjeġ tad-drapp li f'dan il-kas l-ilbies kien prinċipalment bellus aħmar u blu li kien jissimbolizza l-Era Rumana.

Il-bradelli tagħhom inħadmu mill-ġdid mill-mastrudaxxa Gużepi Mallia, xogħol fl-injam imsejjah parana.

Nhar id-29 t'Awissu 1996 iż-Żebbuġin taw merħba lil Dun Emmanuel Saliba bħala it-tielet Arcipriet u l-erbatax-il kappillan tal-parroċċa. Kmieni fis-sena 1997 l-Arcipriet Saliba mhux biss kompli sebbiħ il-bradelli b'imnara u imsiebaħ tal-fuħħar, iżda ħa l-inizjattiva u bidel il-hwejjeġ tal-vari kollha f'ilbies tan-newl li jstilizza l-atmosfera Lhudija. Dan in-newl gie mġhoddi lill-knisja minn diversi benefatturi Żebbuġin li r-raħal taż-Żebbuġ hu magħruf ħafna għalih.

Matul dawn is-snin kollha l-vari dejjem kienu l-qofol tal-purċissjoni tal-Gimgha I-Kbira taħt diversi mexxejja u sa mill-bidu tagħha kienet tgawdi devozzjoni qawwija fir-raħal. Kien hemm ukoll żminijiet diffiċli li fihom il-purċissjoni kemm-il darba ma ħarġitx kemm minħabba l-biża t'attakk mill-ajru matul il-Gwerra (1939-1945) u anke għalxied f'dan iż-żmien kienet qed issir ukoll l-aħħar fażi tat-tkabbir tal-knisja. F'xi snin partikolari l-purċissjoni kelliha anke rotot differenti u toroq itwal minn dawk li nafu illum. Ġieli anke saret f'ħadd il-Palm filgħaxija jekk mhux ukoll f'xi granet oħrajn.

Illum wara ħafna snin għadek tara persuni li bħala ringrazzjament għal xi wegħda maqlugħa, iġorru slaleb filwaqt li hemm oħrajn li jgħorru ktajjen fioxnin marbuta ma' saqajhom tul it-triq kollha. Fil-purċissjoni jieħdu sehem ukoll ħafna tfal li jergħu fanali, bandalori u simboli oħra tal-passjoni. Aspett interessanti hu li anke l-bniet jergħu fanali u simboli oħra speċjalment waqt li jakkumpanjaw xi statwa, bħalma hi dik tad-Duluri u l-Veronika.

Jean Paul Saliba jerfa' l-Bandalora KOLLOX MITMUM

Mix-xellug... Ganni Cini fil-parti tal-Profeta Isaija, Owen Cini, Haruf u Rokku Zahra fil-parti ta' Mosè.

Ir-Redentur jidher merfugħ minn...mix-xellug, Anthony u Jimmy Said, Twanny Caruna u Josef Cini.

Waqt il-purċissjoni tal-Gimgha I-Kbira. Mix-xellug jidhru l-Arcipriet Emeritu Emmanuel Saliba, Arcipriet Reuben Micallef u Kan Kant Carmelo Cini.

Il-Banda Santa Marija taż-Żebbuġ...mix-xellug, Is-Sur Wiġi Dimech Arkivist, Is-Sur Omar Zerafa Assistent Surmast u s-Sur George Cefai President tas-Socjetà Filarmonika Santa Marija.